

SVEDECKÁ VÝPOVEĎ NESKÔR OBVINENEJ OSOBY V TRESTNOM KONANÍ AKO DÔKAZNÝ PROSTRIEDOK

Ak sa zákonne získaná svedecká výpoveď obžalovaného v trestnom konaní neskôr stala procesne nepoužiteľným dôkazným prostriedkom z dôvodu vznesenia obvinenia tejto osobe, stalo sa tak aj vo vzťahu k preukazovaniu jej nehodnovernosti v tom istom trestnom konaní poukazovaním na nejednotnosť jej výpovede v postavení svedka a jej výpovede ako obvineného. Nie je porušením základného práva na súdnu ochranu ani základného práva na obhajobu, ak všeobecné sudy nevyhovejú návrhu spoluobžalovaného na prečítanie dotknutých zápisníc ako listinných dôkazov.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 66/2019 zo 6. marca 2019)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť J. M., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody L., zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Rosinom, Advokátska kancelária JUDr. Tomáš Rosina, s. r. o., Kukučínova 20, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na obhajobu zaručeného v čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 To 4/2016 z 22. februára 2017 a sp. zn. 1 TdoV 9/2017 z 3. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť J. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť J. M., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na obhajobu zaručeného v čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 To 4/2016 z 22. februára 2017 a sp. zn. 1 TdoV 9/2017 z 3. októbra 2018.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) sp. zn. BB-4 T 22/2015 z 12. februára 2016 uznaný vinným v bode č. 1 zo spolupáchateľstva k obzvlášť závažnému zločinu úkladnej vraždy podľa § 20 k § 144 ods. 1 a 2 písm. c) a f) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len

„Trestný zákon“), v bode č. 2 z prečinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 173 ods. 1 Trestného zákona a v bode č. 3 zo zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a) a d) Trestného zákona. Za to bol sťažovateľovi uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov so zaradením sťažovateľa na jeho výkon do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Rovnako mu bol uložený trest prepadnutia veci a ochranný dohľad na dobu 3 rokov.

3. Najvyšší súd ako súd druhého stupňa uznesením sp. zn. 6 To 4/2016 z 22. februára 2017 odvolanie sťažovateľa proti rozsudku špecializovaného trestného súdu z 12. februára 2016 podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol.

4. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu sťažovateľ podal mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, a to z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. Dovolací súd však dovolanie sťažovateľa uznesením sp. zn. 1 TdoV 9/2017 z 3. októbra 2018 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

5. Sťažovateľ namieta, že v jeho prípade bola porušená základná zásada trestného konania zakotvená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku, na ktoré nadväzuje právo podávať návrhy na vykonanie dôkazov (§ 34 ods. 1 Trestného poriadku).

6. Vo vzťahu ku skutku uvedenému v bode č. 1 rozsudku špecializovaného trestného súdu kvalifikovanému ako obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy v spolupáchateľstve mal byť sťažovateľ usvedčovaný jediným priamym dôkazom, a to výpoveďou spoluobžalovaného, ktorý bol v danej trestnej veci viackrát vypočutý ako svedok, avšak bez toho, aby ako páchatel'a skutku uviedol aj sťažovateľa. Urobil tak až po vznesení mu obvinenia zo spáchania tohto činu. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby na hlavnom pojednávaní boli ako listinné dôkazy prečítané výpovede spomínaného spoluobžalovaného, ktoré urobil ako svedok. Touto požiadavkou sťažovateľ cielil na preukázanie nedôveryhodnosti spoluobžalovaného ako jediného „svedka“ udalosti opísanej v bode č. 1 rozsudku.

7. Sťažovateľ je presvedčený, že špecializovaný trestný súd mohol a mal v rámci dokazovania prečítať predošlé svedecké výpovede spoluobžalovaného, a to aj napriek tomu, že vo vzťahu k nemu (spoluobžalovanému) sa dokazovanie týkajúce sa viny v súlade s Trestným poriadkom nevykonávalo, keďže z jeho strany došlo k vyhláseniu o uznání viny. Podľa sťažovateľa by sa týmto spôsobom vykonalo dokazovanie výlučne len vo vzťahu k jeho osobe (sťažovateľa) a ďalšej obžalovanej, nie však k osobe spoluobžalovaného. Navrhovaný postup podľa názoru sťažovateľa nemohol nijako spôsobiť ujmu na právach spoluobžalovaného, pretože tento vinu uznal a prečítanie jeho výpovedí ako svedka by žiadnym spôsobom nezhoršovalo jeho situáciu vo vzťahu k ním uznanej vine.

8. Ako sťažovateľ tvrdí, «tento procesný postup mohol poskytnúť (a aj by reálne poskytol) konajúcemu súdu prvého stupňa, ako aj odvolaciemu súdu dôkaz o osobe spoluobžalovaného o jeho dôveryhodnosti a najmä o jeho „vzťahu“ k ustanoveniam Trestného poriadku, ktoré mu ukladali povinnosť hovoriť vo veci pravdu».

9. Sťažovateľ nesúhlasí s názorom súdu prvého stupňa, ktorý si následne osvojil aj odvolací súd, podľa ktorého po prečítaní svedeckých výpovedí spoluobžalovaného by nebolo možné odstraňovať rozpory medzi jeho výpoveďami, ktoré učinil ako svedok, a tými, ktoré boli uskutočnené po vznesení mu obvinenia. Sťažovateľ sa ale domáhal toho, aby svedecká výpoveď spoluobžalovaného bola prečítaná ako listinný dôkaz, ktorý by umožnil súdu reálny

pohľad na osobu spoluobžalovaného a jeho dôveryhodnosť, a to bez potreby procesného odstraňovania rozporov vo výpovediach spoluobžalovaného. Vo veci konajúce všeobecné súdy by tak len vyhodnocovali jednotlivé dôkazy vo vzájomných súvislostiach. Museli by sa samozrejme vo svojich meritórnych rozhodnutiach vysporiadať s otázkou, že spoluobžalovaný vypovedá rozdielne, ako je to zachytené na listinnom dôkaze – výsluchu jeho osoby ako svedka. Súdy by sa tak museli zaoberať jeho dôveryhodnosťou, a to z dôvodu, že táto osoba, ako svedok vypovedá úplne rozdielne.

10. Ako sťažovateľ vyhodnotil, postupom odvolacieho súdu, resp. v konaní, ktoré mu predchádzalo, malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na obhajobu, pretože nevykonaním navrhovaného dokazovania (čítanie svedeckých výpovedí spoluobžalovaného a ich následné hodnotenie s ďalšími produkovanými dôkazmi) nebolo umožnené, aby sa súd mohol vôbec priamo čo i len oboznámiť s tým, ako spoluobžalovaný popisuje diametrálne odlišne konkrétne okolnosti týkajúce sa skutku uvedeného v bode č. 1 prvostupňového rozsudku.

11. Sťažovateľ pokračuje, že porovnanie výpovedí spoluobžalovaného (ako svedka a ako obžalovaného) by úplne diskvalifikovalo záver súdneho znalca o tom, že u neho neboli zistené sklony zavádzať a klamať, pretože súdny znalec vychádzal len z určitej metodiky postupu a vyjadroval len nejaký svoj predpoklad, pričom dokazovanie navrhované sťažovateľom by jednoznačne preukázalo, že spoluobžalovaný klamal.

12. Sťažovateľ uzavrel, že je úplne v rozpore s princípmi základnej spravodlivosti, ak sa nevykoná dokazovanie, ktoré nemôže spoluobžalovanému poškodiť (uznal vinu) a sťažovateľovi pomôcť výrazne oslabiť dôkaznú situáciu svedčiacu v jeho neprospech. Základným a primárnym zmyslom a účelom inštitútu práva na obhajobu je podľa neho poskytnúť obvinenému, resp. obžalovanému priestor na to, aby mohol preukázať svoju nevinu, resp. aby mohol spochybňovať dôkazy, ktoré svedčia proti jeho osobe. Poukázal tiež na to, že v trestnom spise sa jednoznačne nachádzali dôkazy (svedecké výpovede spoluobžalovaného), ktoré absolútnym spôsobom spochybňujú jeho dôveryhodnosť, a sťažovateľ nedostal ani len priestor na to, aby mohol v rámci svojej obhajoby poukázať pred súdom na osobu spoluobžalovaného (jedinej živej osoby usvedčujúcej sťažovateľa, ktorá bola pri spáchaní skutku úkladnej vraždy).

13. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na obhajobu zaručeného v čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 4/2016 z 22. februára 2017 a sp. zn. 1 TdoV 9/2017 z 3. októbra 2018. Označené rozhodnutia požadoval zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie s príkazom, aby sťažovateľa prepustil neodkladne z výkonu trestu odňatia slobody.

14. Zároveň sa sťažovateľ domáhal úhrady trov svojho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v sume 374,80 €.

II.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

17. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

18. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

20. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na obhajobu zaručeného v čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 4/2016 z 22. februára 2017 a sp. zn. 1 TdoV 9/2017 z 3. októbra 2018, ku ktorému malo dôjsť tým, že všeobecné súdy konajúce v trestnej veci sťažovateľa neakceptovali jeho návrh na vykonanie dokazovania prečítaním svedeckých výpovedí svedka – neskôr spoluobžalovaného, ktorý ako jediný až v procesnom postavení obvineného usvedčoval sťažovateľa zo spáchania stíhanej trestnej činnosti.

21. V odvolaní a následnom dovolaní sťažovateľ okrem nevyhovenia jeho návrhu na prečítanie skorších výpovedí spoluobžalovaného namietal porušenie práva na obhajobu aj inými skutočnosťami, ale vo vzťahu k týmto rozhodnutia všeobecného súdu v ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ich nenapáda. Tieto skutočnosti iba spomenul bez toho, aby k nim uviedol akúkoľvek ústavnoprávne relevantnú argumentáciu. Preto ústavný súd ustálil predmet ústavnej sťažnosti tak, ako je uvedený v predchádzajúcom odseku odôvodnenia tohto rozhodnutia.

22. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

23. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

24. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

... obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

25. V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho sp. zn. 6 To 4/2016 z 22. februára 2017 neposúdil v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavnú sťažnosť v tejto časti ako oneskorenú, pretože lehota na podanie sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu je v prípadoch odmietnutia dovolania dovolacím súdom považovaná za zachovanú (pozri rozsudok ESLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54 a tiež napr. I. ÚS 611/2014, I. ÚS 563/2014, a tiež § 124 štvrtá veta zákona o ústavnom súde).

26. V zmysle uvedeného preto ústavný súd pristúpil k preskúmaniu námietok sťažovateľa uplatnených vo vzťahu k rozhodnutiu o dovolaní, ako aj vo vzťahu k druhostupňovému (odvolaciemu) rozhodnutiu najvyššieho súdu.

27. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

28. Najvyšší súd ako súd odvolací v odôvodnení uznesenia sp. zn. 6 To 4/2016 z 22. februára 2017 k podstate námietok sťažovateľa uviedol, že „Prvostupňový súd správne poukázal na to, že výpovede M. S., ktoré vykonal v procesnom postavení svedka nemožno čítať a konfrontovať s jeho výpoveďami ako obžalovaného, lebo to zákon nepovoľuje.

Výpovede M. S. v procesnom postavení obžalovaného sú podporované svedeckou výpoveďou F. Š. a vecnými predmetmi... ktoré sa zaistili pri náleze tela... Podľa znaleckého posudku u obžalovaného M. S. neboli zistené známky vedomého klamania alebo zavádzania, neboli u neho zistené závažné známky poškodenia kognitívno-percepčných schopností a pamäťových funkcií, schopnosť správne vnímať a reprodukovat' bola u neho tiež zachovaná. Naproti tomu u obžalovaného J. M. znalci z odboru psychiatrie a psychológie zistili veľmi nízku úroveň kognitívno-percepčného spracovania podnetov, má sklon k zveličovaniu, mudrovaniu, k skrývaniu svojej podstaty, nespoľahlivé spracovanie podnetov z reality. Pod vplyvom drog postupne strácal morálne zábrany. Za daného stavu nemožno súhlasiť s tvrdením obžalovaného J. M., že výpoveď obžalovaného M. S. je nedôveryhodná. Naopak sklon ku fabulovaniu sa dá skôr predpokladať u obžalovaného J. M.“.

29. Najvyšší súd ako dovolací súd v uznesení sp. zn. 1 TdoV 9/2017 z 3. októbra 2018 v relevantnej časti odôvodnenia k námietke sťažovateľa uviedol:

«V tom-ktorom trestnom konaní má konkrétna osoba vo vzťahu k jeho predmetu (skutku) vždy určitú procesnú pozíciu, ktorá je jedinečná. Ak ide o zmieňovanú jedinečnosť, tak táto nespočíva v tom, že by sa procesná pozícia osoby v priebehu konania nemohla z/meniť (napr. najskôr osoba vypovedá ako svedok, no neskôr sa stane obvineným, resp. naopak - obvinený je po tom, čo súd právoplatne schváli ním uzavretú dohodu o vine a treste, v danej trestnej veci vo vzťahu k iným spoluobvineným vypočúvaný ako svedok), ale vtom, že ak k takejto situácii dôjde, tak následne nie je možné (Trestný poriadok to neumožňuje - viď k tomu § 258 ods. 4 a § 264 ods. 1), aby dochádzalo pri vykonávaní dokazovania ku „križovaniu“ týchto rôznych pozícií (svedka/obvineného) v prípade jednej a tej istej osoby.

... v konkrétnom trestnom konaní sa nemožno procesne účinným spôsobom domáhať odstraňovania rozporov vo výpovedi určitej osoby (a na podklade toho aj následného posúdenia jej vierohodnosti na základe takto vykonanej konfrontácie s jej „inou“ výpoveďou) prečítaním jej skoršej výpovede resp. jej časti, učinenej v inej procesnej pozícii. Uvedený záver pritom platí pre všetky prípady (generálne), a teda bez ohľadu na to, aká strana by sa uvedeného (nezákonného) postupu domáhala a či by taký postup bol prípadne aj v prospech obvineného...

Pokiaľ sa potom dovolateľ domáha(l), aby boli výpovede M. S. z obdobia, kedy tento vypovedal vo veci ešte ako svedok, vykonané ako listinný dôkaz podľa § 269 Tr. por., tak k tomu uvádza dovolací súd... že takýto postup... nie je možný, keďže by tým dochádzalo k obchádzaniu zákona, v tomto prípade konkrétne... ustanovenia § 258 ods. 4 Tr. por. Toto ustanovenie má povahu lex specialis z hľadiska zisťovania toho, čo v rámci dotknutého trestného konania o skutku, ktorý je predmetom tohto konania, uvádza obvinený...

... je... zjavné, že vykonanie obhajobou navrhovaného dôkazu neprichádzalo v posudzovanej veci do úvahy, a to ani podľa § 269 Tr. por., ani žiadnym iným procesne relevantným spôsobom. Z uvedeného dôvodu bol teda postup vo veci konajúceho súdu nižšieho stupňa správny, keď predmetný návrh (obhajcu) obvineného J. M. na hlavnom pojednávaní odmietol – tu je len na okraj žiaduce poznamenať, že v takomto prípade (odmietnutia návrhu na doplnenie dokazovania) je potrebné analogické použitie ustanovenia § 272 ods. 3 Tr. por. ...

... obvinený chcel v konečnom dôsledku docieľiť ním navrhovaným postupom (nemajúcim podklad v Trestnom poriadku...) vyhodnotenie výpovede M. S. ako nevierohodnej, pričom však daná otázka - hodnotenie zákonne získaných dôkazov v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov uvedenej v § 2 ods. 12 Tr. por. - je plne v „rýchli“ súdov nižšieho stupňa. Námietky smerujúce voči hodnoteniu dôkazov, či už z pohľadu ich relevancie alebo vierohodnosti, sú

totiž námietky skutkového charakteru, a preto s poukazom na znenie § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Tr. por. z pohľadu dovolacieho konania konaného na podklade dovolania obvineného irelevantné.

V preskúmvanej veci pritom nemali sudy žiadnu pochybnosť o vierohodnosti výpovede (spolu)obvineného M. S., ktorú po jej vykonaní na hlavnom pojednávaní zákonným spôsobom vyhodnotili v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, t. j. aj v kontexte s inými vo veci vykonanými dôkazmi (o. i. aj s poukazom na závery znaleckého posudku z odboru psychológie, ktorý bol na osobu obvineného M. S. vypracovaný znalkyňou... a ktorý rovnako podlieha voľnému hodnoteniu dôkazov v zmysle už zmieňovanej zásady podľa § 2 ods. 12 Tr. por.)...

... dovolací súd konajúci na podklade dovolania podaného obvineným môže posudzovať, či použitý dôkaz správne byť použitý nemal - z dôvodu jeho nezákonnosti, ale nemôže skúmať, či nepoužitý dôkaz - a to či už pre jeho nezákonnosť alebo nepotrebnosť - použitý byť mal. Taký prieskum je v dovolacom konaní možný iba na základe dovolania ministra spravodlivosti Slovenskej republiky podaného podľa § 371 ods. 3 Tr. por.»

30. Z citovaných častí odôvodnení oboch napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu vyplýva, že tento sa všetkými pre rozhodnutie o odvolaní a dovolaní sťažovateľa podstatnými skutkovými, ako aj právnymi otázkami zaoberal a dal na ne presvedčivé odpovede.

31. Najvyšší súd jednoznačne uviedol, prečo nebolo možné vyhovieť návrhu sťažovateľa prečítať výpovede spoluobžalovaného na hlavnom pojednávaní, ktoré urobil v rámci trestného konania v procesnom postavení svedka a čo je z hľadiska požadovanej ústavnoprávnej ochrany podstatným, prijaté závery oprel o relevantnú právnu úpravu zakotvenú v procesnoprávnom predpise, ktorým sa konanie riadilo – v Trestnom poriadku. Ústavný súd pritom nezistil, že by najvyšším súdom formulovaná interpretácia aplikovaných právnych noriem popierala ich podstatu, zmysel alebo účel.

32. Ústavný súd nepovažuje za potrebné najvyšším súdom v odôvodneniach rozhodnutí uvádzané dôvody opakovať alebo ich dopĺňať či vylepšovať, pretože tieto považuje za zrozumiteľné a založené na racionálnych úvahách. Ústavný súd chápe snahu sťažovateľa domôcť sa prečítania svedeckých výpovedí neskôr obvineného spoluobžalovaného ako listinných dôkazov na hlavnom pojednávaní na účel preukázania jeho hodnovernosti, avšak najvyšší súd jasne uviedol, že vyhovením tomuto návrhu by sa konajúci súd dopustil ak nie porušenia, tak istotne neprípustného „obchádzania“ konkrétnych ustanovení Trestného poriadku.

33. Je potrebné pripomenúť, že ústavný súd môže preskúmvávať rozhodnutie všeobecného súdu iba vtedy, ak v konaní, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúvanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, porušenie ktorých sa namieta, a napádanými rozhodnutiami všeobecných súdov prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

34. Vychádzajúc z uvedeného, ústavnému súdu neostalo iné, iba rešpektovať záver vyplývajúci z oboch napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu spočívajúci v tom, že svedecká

výpoveď spoluobžalovaného v danej trestnej veci bola síce získaná zákonným spôsobom, avšak neskôr vzhľadom na vývoj trestného konania sa stala procesne nepoužiteľným dôkazom, a to aj vo vzťahu k prípadnému preukazovaniu nehodnovnosti jednej a tej istej osoby v tom istom trestnom konaní poukázaním na nejednotnosť jej výpovedí. Jasnou a jednoznačnou je odpoveď najvyššieho súdu na otázku, prečo neprichádzalo do úvahy „iba“ prečítanie dotknutých zápisníc ako listinných dôkazov. Ústavný súd, rovnako ako najvyšší súd nie je na rozdiel od sťažovateľa presvedčený o procesne možnom vykonaní dôkazu bez toho, aby následne v súvislosti s ním nedošlo v záverečnej etape dokazovania k jeho hodnoteniu, a to samostatne, ako aj vzájomne s inými dôkazmi. Práve v tejto fáze by nepochybne došlo k stavu, keď by konajúce všeobecné súdy museli vzhľadom na potrebu prikloniť sa k tej či onej výpovedi tieto výpovede navzájom konfrontovať, a to aj s následkom vťahnutia spoluobvineného do dokazovania, čo by mohlo vyvolať určitú kolíziu s ustanovením § 257 ods. 8 Trestného poriadku práve neumožňujúcim takýto postup. V konečnom dôsledku to prízvukoval aj najvyšší súd. Je bez akýchkoľvek pochybností, že len samotné izolované prečítanie svedeckej výpovede spoluobžalovaného by neprineslo sťažovateľom požadovaný efekt, teda preukázanie nehodnovnosti spoluobžalovaného. Totiž ako sám sťažovateľ uviedol v sťažnosti podanej ústavnému súdu, vo veci konajúce súdy by v konečnom dôsledku museli na takto vytvorený stav reagovať, avšak ako už bolo uvedené, adekvátny postup bol v danom prípade nesúladný so zákonom.

35. Odôvodnenia oboch napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu ústavný súd teda hodnotí ako logické, bez akýchkoľvek vnútorných rozporov, v ktorých výroky majú bez akýchkoľvek pochyb dostatočnú oporu.

36. Sťažovateľovi bolo jasne a dostatočne ozrejmene, že ním prezentovaná argumentácia, resp. navrhovaný procesný postup vykonania dokazovania neobstojí z hľadiska dodržania zákonnosti trestného procesu (§ 258 ods. 4 a § 264 ods. 1 Trestného poriadku), zároveň tak nevyhovenie tomuto návrhu neumožňovalo ani vysloviť porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Uvedené predstavuje jasnú a zreteľnú odpoveď na ťažiskové argumenty sťažovateľa. Závery najvyššieho súdu obsiahnuté v napadnutých rozhodnutiach je potrebné považovať za výraz jeho autonómneho rozhodovania v konaniach o odvolaní a dovolaní.

37. Ústavný súd tak považuje odôvodnenia napadnutých rozhodnutí za dostatočné, nevybočujúce z limitov čl. 46 ods. 1 ústavy, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

38. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a v čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, sťažovateľ toto evidentne odvodzuje práve od ním tvrdeného porušenia jeho práva na súdnu ochranu. Pretože ústavný súd porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nezistil, nemohol vysloviť ani porušenie základného práva sťažovateľa na obhajobu. To bolo dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

39. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v jej petite, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením ústavnej sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.